

Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Mme Martine Mergen, M. Paul-Henri Meyers, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler, Michel Wolter (par Mme Martine Mergen) et Laurent Zeimet;

MM. Marc Angel, Frank Arndt, Alex Bodry, Mmes Taina Bofferding, Tess Burton, M. Yves Cruchten, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Cécile Hemmen et M. Roger Negri;

MM. André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, M. Eugène Berger, Mme Anne Brasseur, M. Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty Graas, Max Hahn, Alexander Krieps (par M. Gusty Graas), Claude Lamberty, Edy Mertens et Mme Lydie Polfer;

MM. Claude Adam, Gérard Anzia, Henri Kox, Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter et M. Roberto Traversini;

MM. Marc Baum et David Wagner.

A mir kënnen dann elo iwwert de gesamte Projet 6977 ofstëmmen.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 6977 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmung fänkt un. Et ass also den Ensemblen vum Projet iwwert d'Nationalitéit. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. Dann d'Procuratiounen. An d'Ofstëmmung ass eriwuer.

Do ass d'Resultat ëmgedrëit: 57-mol Jo an 3-mol Nee. Domat ass de Projet 6977 iwwert d'Nationalitéit mat grousser Majoritéit ugeholl.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt (par Mme Octavie Modert), MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Mme Martine Mergen, M. Paul-Henri Meyers, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler, Michel Wolter (par Mme Martine Mergen) et Laurent Zeimet;

MM. Marc Angel, Frank Arndt, Alex Bodry, Mmes Taina Bofferding, Tess Burton, M. Yves Cruchten, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Cécile Hemmen et M. Roger Negri;

MM. André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, M. Eugène Berger, Mme Anne Brasseur, M. Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty Graas, Max Hahn, Alexander Krieps (par M. Gilles Baum), Claude Lamberty, Edy Mertens et Mme Lydie Polfer;

MM. Claude Adam, Gérard Anzia, Henri Kox, Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter et M. Roberto Traversini;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ont voté non: MM. Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding.

Ass d'Chamber bereet, d'Dispens vum zweete verfassungsméissege Vott ze froen?

(Assentiment)

Merci. Dann ass dat esou décidéiert.

A mir géifen dann zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 6974 iwwergoen.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 6974 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmung fänkt un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. Dann d'Procuratiounen. An och hei hu mer elo alleguer ofgestëmmt.

An d'Resultat ass datselwecht wéi beim viregte Projet: 57-mol Jo... Ah nee, net 3-mol Nee, mä 3-mol Abstentioun. Domat ass och de Projet 6974 mat grousser Majoritéit ugeholl.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt (par M. Marco Schank), MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen, Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies, Mme Martine Mergen, M. Paul-Henri Meyers, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Marco Schank, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler, Michel Wolter (par Mme Martine Mergen) et Laurent Zeimet;

MM. Marc Angel, Frank Arndt, Alex Bodry, Mmes Taina Bofferding, Tess Burton, M. Yves Cruchten, Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Cécile Hemmen et M. Roger Negri;

MM. André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, M. Eugène Berger, Mme Anne Brasseur, M. Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty Graas, Max Hahn, Alexander Krieps (par M.

Gusty Graas), Claude Lamberty, Edy Mertens et Mme Lydie Polfer;

MM. Claude Adam, Gérard Anzia, Henri Kox, Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter et M. Roberto Traversini;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Se sont abstenus: MM. Gast Gibéryen, Fernand Kartheiser et Roy Reding.

Gëtt och hei d'Chamber de Go, fir d'Dispens vum zweete Vott ze froen?

(Assentiment)

Merci. Dann ass dat esou décidéiert.

A mir géifen zum leschte Punkt vun eisem Ordre du jour iwwergoen, deen zousätzlech Garantie wëllt bei der Procédure pénale schafen. D'Wuert huet direkt de Rapporteur, den Här Alex Bodry.

4. 6758 - Projet de loi renforçant les garanties procédurales en matière pénale portant:

- transposition de la directive 2010/64/UE du 20 octobre 2010 relative au droit à l'interprétation et à la traduction dans le cadre des procédures pénales;

- transposition de la directive 2012/13/UE du 22 mai 2012 relative au droit à l'information dans le cadre des procédures pénales;

- transposition de la directive 2013/48/UE du 22 octobre 2013 relative au droit d'accès à un avocat dans le cadre des procédures pénales et des procédures relatives au mandat d'arrêt européen, au droit d'informer un tiers dès la privation de liberté et au droit des personnes privées de liberté de communiquer avec des tiers et avec les autorités consulaires;

- transposition de la directive 2012/29/UE du 25 octobre 2012 établissant des normes minimales concernant les droits, le soutien et la protection des victimes de la criminalité;

- changement de l'intitulé du Code d'instruction criminelle en «Code de procédure pénale»;

- modification:

- du Code de procédure pénale;

- du Code pénal;

- de la loi du 7 juillet 1971 portant en matière répressive et administrative, institution d'experts, de traducteurs et d'interprètes assermentés;

- de la loi modifiée du 10 août 1991 sur la profession d'avocat;

- de la loi modifiée du 20 juin 2001 sur l'extradition;

- de la loi modifiée du 17 mars 2004 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre États membres de l'Union européenne

Rapport de la Commission juridique

► **M. Alex Bodry** (LSAP), rapporteur.- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, dëse Projet de loi huet als Zil, d'Prozedursgarantien am Strofrecht ze verstärken. Alles dréit sech ëm d'Rechter vun der Défense - vun der Verteidigung -, d'Rechter vun deenen, déi am Verdacht sti respektiv ugeklot sinn, eng Strofdot vollbruecht ze hunn, d'Rechter vun den Affär och. Et ass also e wichtige Projet, well en eigentlech den Nerv behandelt vun eise Strofprozesser a vun eiser Instruction pénale.

Formal gesi geet et hei haaptsächlech ëm d'Transpositioun vun insgesamt véier Direktiven, déi op d'Joren 2010, 2012 an 2013 zréckginn. Si ginn also an nationaalt, an d'Lëtzebuërger Recht mat deem heite Gesetz ëmgesat. D'Texter vun eiser Strofprozessuerdnung ginn ofgeännert a vervollstännegt, an dat an engem net onwesentleche Mooss.

Déi éischt siichtbar Konsequenz vun deem heite Gesetzesprojet wäert sinn, dass mer eis vun eisem ale Code d'instruction criminelle verabschiden, deen ëmgedeft gëtt an den „Code de procédure pénale“, well dat och éischer déi richteg Terme si par rapport zu deem kodifi-

zierten Text, well dee geet jo méi wäit wéi déi eigentlech Instruction criminelle.

Mä hannert där Titellännerung verstoppt sech nach vill Inhaltliches. Si ass also nëmmen d'Spëtzt vum Äisberg, wann ech dat kann esou soen. Fundamental Annerunge vun enger Rei vu Regele vun eise Strofrechtsprozeduren, all ouni Ausnam am Sënn vun enger moderner Justiz, bei där de Justiciabel zousätzlech Rechter zougestane kritt, fir och d'Rechter vun der Défense, d'Rechter vum Affär eropzesetzen, alles dat gëtt gestärkt am Sënn vun engem faire Prozess. Et geet hei ëm eng fair Strofinstruktioun an e faire Strofprozess.

Duerfir hu bis elo eng Rei vu Regele gesuergt, déi mir hei zu Lëtzebuerg an eisem nationale Recht an eisem ale Code d'instruction criminelle stoen hunn, mä awer och Jurisprudenzen. Notamment Jurisprudence vun dem Europäesche Gerichtshaff vun de Mënscherechter hunn derzou gefouert, dass déi besteeënd textuell Garantien, déi mer hei zu Lëtzebuerg hunn, eigentlech och schonn elo ausgedeeent si ginn an der Praxis, fir ebe sécherzestellen, dass déi Aart a Weis, wéi hei zu Lëtzebuerg penal Instruktiounen verlaafen, am Sënn si vun deene Rechter, déi garantéiert sinn, och duerch d'Europäesch Konventioun vun de Mënscherechter. An et ass déi Europäesch Konventioun vun de Mënscherechter an déi Jurisprudenz, déi sech drop grefféiert huet, déi och Grondlag war, de Point de départ war vun deenen europäeschen Direktiven, déi mer haut probéieren an eist Nationalrecht ëmzesetzen.

D'Recht op e faire Prozess, op eng fair Instruktioun beinhalt d'Recht op de Bäistand vun engem Affekot, an dat praktesch vun Ufank un, souguer scho bei enger Enquête préliminaire. De fräien Zougang zum Dossier, d'Recht op d'Traduktioun vun de wichtigste Pièces vun enger Instruktioun, d'Recht op d'Interpretatioun bei mëndlechen Unhéierunge vu Verdächtige an vu Beschëllegten, e Statut vum Affär, dat zousätzlech Rechter zougesprach kritt, an en Astig iwwert deen heiten Text an déi sougenannt Justice réparatrice oder restaurative, alles dat ass innerhalb vun dësem Gesetzesprojet, deen also net wäert ouni gréisser praktesch Auswierkungen op den Oflaf vun eise Strofinstruktiounen bleiwen.

E stärkt d'Situatioun vun der Verteidigung, erméiglecht fair Enquêtes a Strofprozesser, bréngt awer och de Risiko vu Prozedurkricher, vu Verlängerungen, vun Instruktiounsprozeduren an och de Risiko vun Annullatiounen vun Deeler vun Instruktiounen mat sech. Däers muss ee sech bewusst sinn. An den Ae vun der Kommissioun ass et awer esou, dass mer der Meenung sinn, dass een, fir déi grouss Prinzipien ze realiséieren, och déi dote méiglech Risike muss bereet sinn a Kaf ze huelen, well de Prinzip einfach dee richtegen ass: De Prinzip vun enger fairer Instruktioun a vun engem faire Strofprozess.

Käschtenneutral wäert deen heiten Text och net sinn. De Minister huet eis an der zoustänneger juristescher Kommissioun och matgedeeit, wéi mer eng éischte Kéier doriwwer diskutéiert hunn, dass d'Regierung dovunner ausgeet, dass de Budgetsimplak eleng vun den Iwwersetzungs-käschten, also Traduktioun wéi och Interpretatioun, mat acht bis zéng Milliounen Euro kéint zu Buch schloen. Dat ass net näischt!

De Projet de loi ass den 23. Dezember 2014 vum Justizminister Braz deponéiert ginn. Den éischen Avis kouw vum Statsrot den 2. Juni 2015. D'Regierung huet eng Rei vun Amendementen agereecht, fir deem Avis vum Statsrot Rechnung ze droen, fir awer och déi véiert Direktiv iwwert d'Rechter vun den Affär och nach mat iwwert deen heite Gesetzesprojet an d'Nationalrecht ze iwwerdroen. An d'juristescher Kommissioun huet sech eng éischte Kéier am Juni 2016 mat deem Projet befaasst, huet selwer zwee Amendementen eragereecht. Et goufen zwee Avis complémentaires vum Statsrot. A mäi Rapport ass de 25. Januar dëst Joer vun der Commission juridique ugeholl ginn.

Mir hunn, wéi mer eis Aarbechtmethod an der Kommissioun definéiert hunn, dervun ofgesinn, fir hei en detailléierten Examen Artikel fir Artikel ze maachen, wat eng méiglech Optioun gewiescht wär. Mir hunn dovunner ofgesinn, well mer festgestallt hunn, dass de Regierungsprojet a senger ursprüngelecher wéi och a senger amendéierter Form déi europäesch Direktive respektéiert, deelweis iwwert déi Direktive souguer an eenzelne Punkten erausgeet, wat d'Protektioun vun de Rechter vum Justiciabel ugeet, well déi Direktiv jo nëmmen minimal Protektiounen a Strofprozesser an Instruktiounen garantéiert. Dësen Text ass och zu 100% konform zum Text an zu der Jurisprudenz vun der Europäescher Mënscherechtskonventioun an hire Geriichter.

Virun allem ass awer och deen heiten Text d'Resultat vun enger breeder Konzertatioun,

déi am Virfeld gefouert ginn ass an déi och zum Deel vläicht erkläert, firwat déi Transpositioun vun deenen Texter hei mat engem gewëssene Retard geschitt: well déi Texter vun dem Projet hei d'Resultat si vun den Aarbechte vun engem Aarbechtsgrupp, deen agesat ginn ass ënnert der Féierung vum Justizministère, wou awer och de Parquet général, de Parquet vun Dikrech a vu Lëtzebuerg, wou de Cabinet d'instruction, d'Police judiciaire wéi och de Barreau vertratt waren.

Also all wichteg Akteuren, déi mat där doter Matière ze dinn hunn, hu mat un deem heiten Text geschafft, wou et drëm gaangen ass, méi en allgemengen Text vun der Direktiv och wierklech relativ detailléiert a prezis an eise Code d'instruction criminelle, an Zukunft genannt „Code de procédure pénale“, ze integrieren.

Dat war keng einfach Aufgab, well d'Texter vun enger Direktiv sinn dat eent, a se dann anze-fügen an der Kohärenz vun engem besteeëndem Code hei zu Lëtzebuerg, dat ass eppes anescht. A selbstverständlech bleiwen och nach ëmmer déi eng oder aner Punkten, wou Interpretatiounsspillraum besteet. Et war net méiglech - an déi aner Länner, déi et ëmgesat hunn, wéi d'Fransousen, hunn dat och net fäerdegruecht -, fir all Interpretatiounsspillraum hei erauszekerien. Mä et ass wierklech probéiert ginn, esou prezis wéi méiglech déi eenzel prinzipiell Regelen hei an d'nationaalt Recht ze verankeren.

Ech hunn et schonn ugedeit: Dës Ëmsetzung an Nationalrecht war iwwerfällg, well déi véier Direktiven hätte misse respektiv de 27. Oktober 2013, den 2. Juni 2014, de 16. November 2015 an de 27. November 2016 an eist Lëtzebuërger Recht ëmgesat ginn.

Well dat net geschitt ass, ass et awer bis elo esou gewiescht, dass déi Texter vun der Direktiv schonn deelweis Applikatioun fonnt hunn hei zu Lëtzebuerg, well et no der allgemeng gültiger Jurisprudenz op europäeschem Plang jo esou ass, dass, wann en Direktivtext prezis genuch ass, fir eng Application directe ze kréien - wann den Délai de transposition ëmgesat (veuillez lire: ofgelaf) ass -, da mussen eis Gerichter och deen Text vun der Direktiv applizéieren do, wou en ebe kloer genuch ass.

An dat ass net an alle Punkten de Fall gewiescht, mä awer op ville Punkten de Fall gewiescht, wat déi Direktiven hei ugeet, soudass also och schonn eis Gerichter an deene leschten zwee, dräi Joer d'Geleeënheet haten, fir déi Texter deelweis schonn ëmzesetzen an et och schonn zu Jurisprudenzen eigentlech opgrond vun deenen Direktiven net nëmmen hei zu Lëtzebuerg, mä och an anere Länner komm ass, déi och Schwierigkeeten haten, déi Texter an den Délaien an hiert nationaalt Recht ze iwwerhuelen.

Soudass een also net ka soen, dass doduerjer d'Rechter vun der Verteidigung, d'Rechter vun den Affär wierklech fundamental geschmälert gi wären, duerch dee Retard an der Transpositioun. Nach si mer eis eens, dass et ideal wär, wa mer all déi europäesch Texter, zemoos wann et ëm Rechter vun eenzelne Leit geet, géifen an de virgeschriwwenen Délaien ëmsetzen.

A wann ee mierkt, dass een dat net fäerdegrëngt, da wären d'Länner vun der EU gutt beroden, fir aner Transpositiounsdelaien an d'Direktiven dann eranzesetzen, déi vläicht e bësse méi realistesch wäre wéi déi, déi schlussendlech festgehalé gi sinn.

De Parquet général hat och Suerg, fir eben déi uniform Applikatioun vun deenen Direktivtexter elo schonn an deene leschte Joren ze respektéieren doduerjer, dass en eng Rei vun Instruktiounen erausginn huet, dass en eng Nott erausginn huet och un déi zoustänneg Instanzen, wou en erkläert huet, wat d'Haaptregele vun deenen Direktive sinn, notamment wat d'Interrogatoiren ugeet, wat d'Recht op Informatioun ugeet, dat deen eenzelne Bierger huet, deen entweder Affär ass respektiv eng Strofdot gemaach huet. An dat ass also och grosso modo an där leschter Zäit scho respektéiert ginn. Hei geet et drëm, dozou ze verpflichten an dat prezis an eis Gesetzgebung ze integrieren.

An deem zweeten Deel vu mengem mëndlechen Rapport wëll ech kuerz déi wichtigst nei Regelen ëmraissen. Fir de Rescht, mengen ech, verweisen ech op mäi schrëftleche Rapport respektiv och op déi relativ exhaustiv Documentparlamentairen, déi mer bei deem heite Projet de loi zur Verfügung hunn.

Ech wëll fir d'Éischt iwwert d'Victimme schwätzen, ier ech dann op déi nei prozedural Garantien aginn, déi fir verdächtige oder ugeklot Délinquanten an Zukunft gëllen.

Wat d'Victimmen ugeet, do geet et ëm eng Direktiv vun 2012, déi mer hei ëmsetzen. Do geet et drëm, fir d'Rechter vun den Affär vu Strofdoten ze garantéieren. Si mussen iwwer

Chambre des Députés

Compte rendu officiel

Supplément commun aux quotidiens:

Luxemburger Wort, Tageblatt, Lëtzebuenger Journal, Zeitung vum Lëtzebuenger Vollek

Contenu rédactionnel:

Service du compte rendu de la Chambre des Députés
Service des relations publiques de la Chambre des Députés
Tél. 466 966-1

Conception, saisie de texte et mise en page:

Polygraphic SA, Esch-sur-Alzette

Concept et coordination générale:

BRAIN & MORE, agence en communication, Luxembourg

Imprimeries:

Saint-Paul Luxembourg s.a. 2, rue Christophe Plantin L-2988 Luxembourg
Editpress s.a. 44, rue du Canal L-4050 Esch-sur-Alzette

eng appropriéiert Protektioun verfügen. Si mussen unerkannt ginn, mat Respekt behandelt ginn an hunn e Recht op Bäistand - notament juristesche Bäistand, mä net nëmme juristesche Bäistand - an och Zougang zur Justiz, Zougang och zu den Akte vun hirer Affär.

Wichtig ass, et ass d'Recht op Informatioun, wat se kréien: Also direkt, soubal se als Victime erkannt ginn, mussen se iwwer hir Rechter informéiert ginn. Dat geschitt also direkt am Ufank vun der Prozedur an net eréischt an engem méi spéide Stadium. Dat kann also geschéie bei der Plainte, dat ka geschéien, wann d'Prozedur amgaang ass, dat kann och méi spéit geschéien.

Dat Recht op Informatioun vun den Affer geet während der Instruktioun bis zum Prozess weider, a souguer doriwwer eraus. D'Affer huet also och e Recht gewuer ze ginn, wéi zum Beispill eng Strof exekutéiert gëtt. Och dat sinn Informatiounen, déi kënnen zougedroe ginn.

Virun allem awer och, an dat ass eng Parallel zu deem zweete Volet vum Projet, deen also déi Beschëllegt an déi Ugekloten ueegt an eng Strofinstruktioun: Si hunn e Recht op Iwwersetzung, wat mëndlech Aussoen ueegt, also Interpretatioun, respektiv op Traduktioun vu schrëftlechen Dokumenter.

Nei ass deen Artikel, deen elo an de Code de procédure pénale stoe kënn iwwert d'Konzept vun der sougenannter Justice réparatrice oder restaurative, enger Aart Täter-Opfer-Ausgleich, deen net eent zu eent ze verwisselen ass op jidde Fall mat der Médiation pénale. Hei geet et drëm, dass all Akteuren, dat heescht souwuel d'Affer wéi den Täter aktiv matschaffen un der Behiweung vu Problemer, déi an direktem Zusammenhang sti mat där Strofdot, déi gemaach ginn ass, besonnesch, mä net nëmmen, wat d'Reparatioun vun dem Préjudice ueegt. D'Zil ass et, dass dem Affer säi Schued behuewe gëtt, dass d'Reinsertioun vun dem Täter favoriséiert gëtt an dass de sougenannte gesellschaftleche Fridden, d'Paix sociale, erëm hiergestallt gëtt.

Et ass selbstverständlech, dass dat Instrument vun där Justice restaurative nëmme kann agesat ginn, wann all d'Parteien domadder averstane sinn. An esou eng Mesure de justice réparatrice kann an alle Stadien vun der Affär virgeschloe ginn, scho während der Enquête oder och eréischt souguer nom Uerteel.

Et ass momentan en Aarbechtsgrupp am Ministère de la Justice amgaang, fir en zesammenhängend Konzept fir Lëtzebuerg ze entwéckelen, wat déi doten nei Iwwerleeungen ueegt, déi mer am Usaz vläicht schonn hei hunn, mä wou awer och nach Professioneller sollen awierken, wou vun engem Agrément rieds ass. Also, et muss nach eng Mise en place vun deem ganze System an deenen nächste Méint geschéien, fir dass mer dat dote modernt Konzept, fir u sech en Täter-Opfer-Ausgleich ze fannen, dach och kënnen hei zu Lëtzebuerg propper ëmsetzen.

Wichtig ass och, dass mat deem heiten Text d'Notioun vun der Victime méi large definéiert gëtt, wéi dat haut an eiser Gesetzgebung de Fall ass. D'Victime ass eng Personne physique - et kann och eng Personne morale sinn -, déi e Schued erlidden huet, e materielle Schued oder e moralesche Schued, onofhängeg dovunner, ob se eng offiziell Deklaratioun oder souguer eng Plainte gemaach huet. Soubal e Schued festgestallt gëtt, dann ass ee Victime, och wann ee kee formalen Akt gesat huet. An da spillen eigentlech all déi Rechter, déi hei am Code de procédure pénale nei definéiert ginn, fir déi dote Victime.

Dat zum Volet vun den Affer. Ech kommen dann elo op deen zweete Volet hin. Dat sinn

déi prozedural Garantië fir déi Leit, déi verdähteg oder ugeklot sinn an enger Strofinstruktioun.

Dräi fundamental Rechter: d'Recht op Traduktioun, d'Recht op Interpretatioun, d'Recht op d'Assistenz vun engem Affekot, an och Zougang zum Dossier.

Wat de leschte Punkt ueegt, do ass bis elo déi Fro, wéi den Affekot assistéiert, bei eis an am Code d'instruction criminelle nëmmen am Beräich vun der Flagrance oder an der Hypothees vun der Flagrance geregelt. Duerch dëst Gesetz - iwwert d'Direktiv - gëtt dat elo ausgeeent och op d'Enquête préliminaire, op de Mandat de comparution an de Mandat d'amener. An all deene Fäll gëtt kloergestallt, wéi d'Assistenz vun Affekot auszegesinn huet. Dat Recht gëllt an alle Momenter, also och an dem absolutte Virstadium, deem vun enger Enquête préliminaire, wat jo nach keng richtig Instruktioun ass am eigentleche Sënn vum Wuert, déi kann zu enger Uklo féieren.

Dozou gehéiert natierlech och direkt, niewent dem Bäistand vum Affekot, den Zougang zum Dossier iwwert den Affekot. Dat ass e leidegt Thema, wat oft diskutéiert gëtt, tëschent den Affekoten an dem Parquet haaptsächlech, heiansdo och mam Juge d'instruction. An och hei gi mer eigentlech wäit, méi wäit wéi dat nach viru Joren hei zu Lëtzebuerg übblech war. Och do gëllt, dass eigentlech dee Kontakt mam Affekot, wéi gesot, kann direkt virum éischten Interrogatoire stattfannen, dass en och do kann zwar keng Kopie vum Dossier kréien, mä e Blik an den Dossier geheien. An e ka sech souguer och virum éischten Interrogatoire am Regelfall - et ginn och e puer Ausnamen - mat sengem Client konzertéieren.

(Interruption)

Dat war et awer laang net.

Et kann een also duerchaus soen, an dat huet de fréiere Procureur général a senger éischer Sitzung am Juni bei eis och esou duergestallt, dass duerch déi heiten nei Regeln dem Affekot seng Roll an der Prozedur méi staark gëtt, wéi dat traditionell hei zu Lëtzebuerg de Fall war, an doduerch natierlech och d'Verteidigung gestärkt gëtt. An doduerch komme mer no an no vun engem inquisitoresche System, wéi hei zu Lëtzebuerg eist Strofrecht opgebaut ass, an d'Apparenz zumindest vun engem akkusatoresche System eran.

Wichtig Neierung ass och, dass d'Direktiv an doduerch och eisen Text hei virgesäit, dass een och kann ënner gewëssene Konditiounen eng Plainte maachen an engem anere Land, wéi wou d'Infraktioun geschitt ass, dass also do och eng Besserstellung eigentlech kënn. Et kann een och d'Hoffnung ausdrécken, dass mat der fortschreidender Informatiséierung an Digitaliséierung och vun eise Justizwiesen zumindest méttelfristeg d'Fro vun der Kopie vun den Dossierien och besser ka geléist ginn, wéi dat haut nach de Fall ass. Dat muss e gemeinsamt Zil sinn.

Dat ass haut nach net ëmmer an deem géeeigente Mooss garantéiert. Och d'Avocats pénalistes, mat deenen ech als President vun der Kommissioun Kontakt hunn, hu mer gesot, dass et och schwéier ass fir en Affekot ze kontrolléieren, ob dann den Dossier wierklech komplett ass! E kritt gewëssen Dokumenter zugestallt. Mä sinn do all d'Dokumenter dran? Oder entdeckt en dat herno beim Prozess dann, dass nach dat eent oder anert Dokument him vläicht net zugestallt ginn ass? Wann alles bis informatiséiert an digitaliséiert ass, dann ass dat natierlech och kloer archivéiert. Da misst et méiglech sinn, fir och deenen dote Konfliktsituatiounen kënnen aus dem Wee ze goen.

Ech kommen dann ze schwätzen op d'Fro vun

dem Recht op Interpretatioun respektiv och op Traduktioun. Och dat ass eng ganz spannend Fro, och opgrond vun där méi komplexer Situatioun, wéi mer se hei zu Lëtzebuerg hunn! Do si mer erëm an der Sproochendiskussioun dran, also ëmmer e bëssen e minéierten Terrain. Mä interessant ass jo hei, dass mer no eise Gesetz vu '84 effektiv notament och am Justizberäich dräi Sproochen hunn, déi unerkannt sinn: Dat ass Lëtzebuergesch, et ass Franséisch an et ass Däitsch. An en fait, besonnesch och am Strofberäich ginn och déi dräi Sproochen regelméisseg gebraucht.

A wann ech mat Auslänner diskutéieren - an ech versichen ëmmer, déi Besonneschheet vun eiser Sproochesituatioun, eise Sproochesystem duerstellen -, huelen ech ëmmer dat Beispill aus der Justiz, aus der Penaljustiz, wou ganz oft d'Procès-verballe vun der Police nach ëmmer op Däitsch verfaasst sinn, wou u sech d'Affekoten d'Tendenz hunn, majoritär zumindest, op Franséisch ze plädéieren, a wou dann awer oft, wann Zeien derbäi sinn oder d'Leit selwer gehéiert ginn, déi Lëtzebuergesch schwätzen, och de Richter mat hinne Lëtzebuergesch um Geriicht schwätzt. Also e richtige Sproochesystem eigentlech, wou mer hei an deem doten Deelberäich vun eise Liewen dra sinn. An dat ass natierlech och hei ganz spannend, wann et drëm geet, fir déi Direktiv hei ëmzesetzen, well déi natierlech ëmmer vun „der“ Langue de procédure schwätzt an net vun „les langues de procédure“, vun „der“ Langue de procédure. Mir hunn der eigentlech awer dräi hei.

Ech mengen, dass mer do awer och, wat d'Interpretatioun ueegt, däerfte keng gréisser Schwierigkeeten hunn. De Prinzip ass, dass deejeinegen, dee verdähteg gëtt, deejeinegen, deen herno eventuell och ugeklot gëtt, respektiv och d'Victime - déi huet jo hei déiselwecht Rechter an deem dote prezise Fall -, dass déi mussen gehéiert ginn an enger Sprooch, déi se verstinn. A wann déi Persoun net déi dräi Sproochen beherrscht, muss se gehéiert ginn an där Sprooch vun deenen dräi, déi se versteet. An datselwecht gëllt natierlech och fir d'Dokumenter.

Wann d'Dokumenter an enger Sprooch, zum Beispill op Franséisch, verfaasst sinn, an d'Persoun, och wa se Lëtzebuergesch ass, versteet net genuch Franséisch eigentlech, fir déi Dokumenter am vollen Émfang ze verstoen, ka se menger Meenung no verlaangen, dass déi wichtig Dokumenter - dat si jo déi „documents essentiels“ -, dass déi och iwwersat ginn. Si kann natierlech awer och op dat Recht verzichten. Dat gesäit d'Gesetz och vir, dass een op e Recht ka verzichten. An der Praxis muss ech soen, wann et e bësse méi schwéier Affäre sinn, ass jo och relativ schnell en Affekot mat derbäi an da stellt sech déi Fro praktesch e bëssen anescht, well den Affekot da jo ganz oft dee juristesche Bäistand mécht an och selwer eng Rei vun Iwwersetzunge vläicht mécht. Mä jiddefalls, den Text ass awer kloer: De Prinzip ass, dass ee muss déi Sprooch verstoen, an där ee gehéiert gëtt respektiv an där déi wichtegst Dokumenter verfaasst sinn, soss kann ee verlaangen, dass déi och iwwersat ginn.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Här Rapporteur, Är Zäit ass lech fortgelaf.

► **M. Alex Bodry (LSAP), rapporteur.**- Dat ass ganz schrecklech!

(Interruption)

Dat heescht, da ginn ech mech elo erëm setzen an ech kommen als LSAP-Sprieche erëm erop?

(Hilarité)

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Ah, wann Der dat gläichzäiteg maacht, dann ass et selbstverständlech...

► **M. Alex Bodry (LSAP), rapporteur.**- Ech géif ganz kuerz vläicht, wann Der erlaabt, nach op eppes hiweisen.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Kee Problem.

► **M. Gilles Roth (CSV).**- Här President!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Jo?

► **M. Gilles Roth (CSV).**- Dat do ass e wichtige Projet an ech sinn der Meinung, dass mer dem Rapporteur sollte méi Zäit ginn. Merci.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Den Här Rapporteur huet der souwisou elo méi, well en als mandatéierte Sprieche kann déi Zäit beusprochen. Kee Problem.

► **M. Alex Bodry (LSAP), rapporteur.**- Merci. Ech géif probéieren, nach op déi dote Punkte e bëssen anzegoen, well et effektiv wichtig Punkte sinn.

► **Une voix.**- Dat ass, wann ee fein ass!

► **M. Alex Bodry (LSAP), rapporteur.**- D'Texter ginn och ausdrécklech vir, dass an Ausnahme-

fäll och d'Traduktioun vun eenzelnen Dokumenter kann direkt mëndlech gemaach ginn. Dat gëtt dann am Procès-verbal festgehalen. Da gëllt dat als Traduktioun. Wichtig ass och, dass fir Leit, déi e Sproochenhandicap hunn zum Beispill, dat heescht, déi schlecht héieren oder schlecht schwätze kënnen, dass och do muss derfir gesuergt ginn, dass da Leit mat bäigezu ginn zum Beispill, déi dann d'Gebärdesprooch beherrschen oder déi kënnen fir eng Kommunikatioun eigentlech suergen an deem dote Fall.

Elo ginn et natierlech ëmmer erëm Grenzfäll. Et ass u sech awer un der Autoritéit, déi héiert oder déi d'Instruktioun mécht, ze jugéieren no engem Gespräch, ob déi Persoun tatsächlech Problemer mat der Sprooch, mam Versteesdemech huet. Et geet eigentlech net duer, dass een dann einfach seet: „Ech verstinn dat net, ech hätt elo gären en Interpret!“ U sech ass et un där Persoun, där d'Autoritéit, déi also an dat Ganzt, an déi Instruktioun mat implizéiert ass, déi muss dat jugéieren. An et ass natierlech esou, dass, wa se falsch jugéiert, da riskéiert dat zur Annulatioun vun engem Akt vun der Prozedur ze féieren, dat opgrond vun allgemenge Bestëmmungen. Dat ass den Artikel 48-2 an 126 vum Code de procédure pénale, wou ee kann d'Nullitéit vun enger Enquête, vun enger Prozedur als Ganz respektiv vun engem Akt vun der Prozedur froen. Zum Beispill wa Refuse gewiescht wären, fir en Dokument ze iwwersetzen, an et géif sech erausstellen, dass tatsächlech dee Mann oder déi Fra déi Sprooch net beherrscht, da kann dat natierlech zu enger Annulatioun vun deem doten Akt vun der Prozedur féieren. Dat ass e Risiko, dee besteet.

Allerdéngs sinn Délais virgesinn am Text. Mir hu schlussendlech festgehalen, dass et en Délai vu fënnef Schaffdeeg ass, „cinq jours ouvrables“ - am Ufank sollten et „cinq jours“ sinn, mir hunn en Amendement zu deem dote Punkt agereecht gehat -, dass et „cinq jours ouvrables“ sinn, wou ee kann also esou eng Décisioun contestéieren iwwer e Recours en annulation. An de Point de départ vun deem Délai, dat ass dee Moment, wou déi Partei d'Kenntnis kritt huet vum Akt, dee contestéiert ass. Och do kënnen natierlech ëmmer erëm Interpretatiounsdivergenzen kommen. Mä dat ass och haut mam aktuellen Text net anescht.

Wichtig ass nach, dass d'„frais d'interprétation et de traduction“ bei der Stroprozess vum Stat gedroe ginn. Si sinn net Bestanddeel vun den „frais de justice“ a Stroprozess. Dat ass ausdrécklech hei am Text virgesinn. Dat erkläert natierlech och deen héije Käschtpunkt, deen dat Ganzt mat sech bréngt, soss kéint een do en Deel vun deene Fraisen zumindest récupéreréieren.

Här President, ech sinn elo um Enn vu mengen Ausféierungen ukomm. Ech sinn der Meenung, dass deesen Text wichtig ass, fir eng fair penal Instruktioun ze garantéieren, fir e faire penale Prozess och ze gewäerleeschten. Wann ee vläicht mengt an der éischer Reaktioun, et géif iwwerdrifwe ginn - dat kéint jo emol engem virkommen ze soen: „Ass dat doten dann néideg?“ -, ech mengen, dann hëlleft et ganz licht, wann ee sech emol eng Kéier an eng Situatioun versetzt, wou ee selwer an engem Land ass, huele mer emol Vakanzelänner wéi Spuenien oder Portugal, wou een - dat ass elo mäi Fall - déi dote Sproochen net weider beherrscht, wou een da gehéiert gëtt, wou ee konfrontéiert gëtt mat Instruktiounsakten eventuell a wou een net à même ass nozevollzéien, wat eigentlech richtig gesot gëtt, och wann en Affekot niewendrusézt, wat eigentlech gesot gëtt respektiv wat geschriwwen gëtt.

Ech mengen, dat mécht engem méi kloer, wann ee sech selwer eng Kéier an d'Haut ersetzt, dass ee mat esou enger Situatioun géif konfrontéiert ginn, wéi wichtig eigentlech déi heiten Texter sinn, fir wierklech e faire Prozess, eng fair Instruktioun am Strofrecht ze garantéieren. An duerfir ware mer, mengen ech, och an der Kommissioun eis op enger breeder Basis eens, dass déi Émsetzung vun deenen Direktiven hei soll esou schnell wéi méiglech geschéien. Duerfir recommandéiere mer der Chamber, fir deen Text hei guttzeheeschen, wéi ech selbstverständlech och den Accord vun der LSAP-Fraktioun abréngen.

Merci!

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.**- Merci dem Här Rapporteur. An éischten ageschriwwene Riedner ass den Här Léon Gloden.

Discussion générale

► **M. Léon Gloden (CSV).**- Merci, Här President. Fir d'Éischt e grouse Merci dem

Rapporteur fir säi schrëftlechen a mëndleche Rapport zu dësem techneschen, awer wichtege Projet.

Duerch dëse Projet de loi ännere mer net nëmmen den Numm vum Code d'instruction criminelle an „Code de procédure pénale“ ëm. Et ass méi wéi eng Embenennung vum sougenannten „roude Code“, well, wéi et am Titel steet vun dësem Projet de loi, et ass e wichtege Schrëtt zu dem Renforcement vun de Garanties procédurales am Lëtzebuurger Strofrecht.

D'Originne vun eise Code d'instruction criminelle ginn op de franséische Code d'instruction criminelle vum 17. November 1808 zrëck, deem zu Lëtzebuerg bis den 19. November 1929 a Kraaft war. 1929 huet Lëtzebuerg sech, wéi et a verschiddene Publikatiounen heescht, eng Legislatioun ginn, déi fir déi Zäit exemplaresch war. D'Gesetz vum 19. November 1929 huet probéiert, zwee Ziler ze vereenegen: op där enger Säit d'Strofodoten ze poursuivéieren an hir Auteuren ze bestrofen, op där anerer Säit fir de Prévenu eng korrekt an impartial Inspektioun - mir nennen dat haut eng „instruction en faveur et en défaveur“ - ze garantéieren.

Mä et sollt sech an der Praxis erausstellen, datt d'Gesetz vun '29 net ëmmer esou ëmgesat ginn ass an der Praxis, wéi et hätt misse sinn, well d'Rechter vun dem Prévenu net ëmmer respektéiert gi sinn. Déi nächst gréisser Reform ass duerch d'Gesetz vum 16. Juli '89 ëmgesat ginn. Hei ass haaptsächlech de Livre 1er iwwert d'Action publique an d'Instruction geännert ginn, fir de Justiciabel besser ze protegéieren.

Déi meescht Ännerunge vum Code d'instruction criminelle woren inspiréiert vu franséischen oder belschen Texter. Säit 2000 steet och dës Matière ënnert der Influenz vun europäeschen Texter. An och haut, Här President, ännere mer de façon substantielle de Code de procédure pénale wéinst enger Rei europäeschen Direktiven, déi de Rapporteur opgezielt huet.

D'Direktiven, déi mer hei ëmsetzen, sinn am Jargon bekannt ënnert de Mesuren A, B, C an D. Dat klängt no Vitaminnsprëtze fir d'Procédure pénale. D'Mesuren A sti fir d'Recht op eng Iwwersetzung an en Interpret. D'Mesurë B sti fir datt de Prévenu oder den Accusé, deemno wéi, wou mer an der Procédure sinn, méi Rechter kréien am Kader vun der Procédure pénale. D'Mesuren C beinhalten d'Recht op e Conseiller juridique an eng Aide juridictionnelle. An d'Mesuren D sti fir d'Recht op Kommunikatioun mat de Familljememberen, dem Employeur an den Autorités consulaires.

De Rapporteur huet et ervirgestrach: D'Direktiven hätten scho misse ëmgesat ginn, mä de facto sinn dës Direktiven awer opgrond vu Circulaire vum Parquet a vun der europäescher Jurisprudenz ganz oft scho vun den Autoritéiten applizéiert ginn. An awer! An esou enger delikater Matière wéi dem Strofrecht ass et wichteg, datt ee kloer Texter huet, besonnesch am Kader vun der Procédure pénale, wou ganz vill um Spill steet fir de Prévenu, Accusé an awer och d'Victime.

De Rapporteur ass op all déi Verbesserungen agaangen. Ech wëllt dat hei net alles widderhuelen. Erlaabt mer just e puer Punkten, Här President, nach eng Kéier ervirzesträichen, déi fir mech ganz wichteg sinn.

Éischte Punkt: De Prévenu ka säin Affekot consultéieren virum éischten Interrogatoire. Dat ass eng wesentlech Neierung an eiser Procédure pénale.

Den zweete Punkt ass, datt een den Dossier elo kann „sans déplacement“ consultéieren beim Juge d'instruction. Domadder hält dann endlich d'Pilgerfaart an de Cabinet d'instruction op, wou Stagiären an Affekoten hi misse Stonnen, jo Deeg sëtzen a Kassetten voll diktéieren, fir dann d'Elementer am Cabinet, also an der Etüd, kënnen ze analyséieren, fir hire Client ze verteidegen.

Drëtte ganz wichtege Punkt ass, datt keng Inculpation systématique méi während dem éischten Interrogatoire gemaach gëtt, mä just wa wierklech seriö Indizien virleien.

De véierte Punkt ass de Renforcement vun de Rechter vun de Victimen. Well souwuel de Prévenu wéi och d'Victimen hunn e Recht op eng effikass Traduktioun an en Interprete de

qualité, fir kënnen ze verstoen, ëm wat et geet. Hei stellt sech dann och d'Fro - an de Rapporteur ass hei och am Detail op déi Problematik agaangen -, ob eng Persoun, déi just Lëtzebuergesch zum Beispill versteet, ka fuerderen, d'Dokumenten op Lëtzebuergesch iwwersat ze kréien oder op eng aner Sprooch, wann et en Auslänner ass.

Ech sinn do ganz d'accord mam Rapporteur. Et muss ee kënnen d'Texter an d'Procédure verstoen. An duerfir ass et wichteg, datt een dat Recht op eng effikass Traduktioun an en effikassen Interpret kritt.

Duerch d'Transpositioun vun den Direktive ginn och eng Rei Changementer am Gesetz vum 17. Mäerz 2004 iwwert de Mandat d'arrêt européen agefouert, wéi och am Gesetz vum 1971 iwwert d'Traducteurs, d'Experts an d'Interpreten en matière répressive et administrative, wéi och eng Rei Changementer am Gesetz iwwert d'Affekoten.

Am deponéierten Text stoung nach d'Fouille judiciaire dran. Déi ass awer op Avis vum Statsrot erausgeholl ginn.

Här President, och wann et sech hei a priori ëm en technesch komplexen Text handelt, ass dëse Projet de loi e wichtege Schrëtt zum Renforcement vun de prozedurale Rechter souwuel vun de Prévenuen, Accuséen, wéi och vun de Victimen. Méi Rechter am Kader vun enger Procédure pénale fir de Prévenu heescht net, d'Strofrecht méi lange ze interpretéieren. Et kann awer och net sinn, datt d'Rechter dozou féieren, d'Procéduren onnéideg ze verlängeren, fir wëllen Zäit ze gewinnen. Den Challenge ass also an Zukunft, fir d'Garantien anzehalen, awer och den Délai raisonnable, besonnesch en matière pénale, an dëst am Intérêt vum Prévenu, dem Accusé an der Victime.

Ech soen lech Merci fir d'Nolauschteren a ginn lech den Accord vun der CSV-Fraktioun.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci dem Här Gloden. Nächst Riednerin ass d'Madamm Viviane Loschetter.

► **Mme Viviane Loschetter (déi gréng).** - Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech wëllt mech dann och bei dësem Projet ganz kuerzfaassen, well e ganz technesch ass a well en och ausféierlech presentéiert ginn ass a senger Technicitéit vum Rapporteur.

Dat sougenanntent ABC-Gesetz, eigentlech schwätze mer hei iwwer ABCD, véier Direktiven, eng aus dem Joer 2010, zwou aus dem Joer 2012 an eng aus dem Joer 2013, sinn effektiv Direktiven, wann ech et elo an enger einfacher Sprooch ausdrécken, déi d'Rechter souwuel vun alle Partien, géif ech soen, vun deem, den d'Victime ass, a vun de Suspekten, am Fong geholl verbesseren doduerch, datt effektiv d'Prozedursrechter méi grouss gi fir d'Victime. Virun allem, an dat ass och hei erkläert ginn, d'Assistance linguistique, déi och eben an der Konventioun vun de Mënscherechter beinhalt ass, déi ass wierklech ganz bis an den Detail och an de Rechter beschriwwen.

An dat sinn effektiv Rechter, déi souwuel am Mëndleche wéi am Schrëftleche jiddweringem d'Méiglechkeet an Zukunft wäerte ginn - net d'Méiglechkeet, mä eng Obligatioun, e Recht -, fir kënnen iwwer alles a vun d'Ufank un an eier d'Prozedur eigentlech lassgeet a senger Sprooch oder an enger Sprooch, déi e versteet, och kënnen informéiert ze ginn, iwwer alles! Iwwer firwat en - fir dee Suspekten -, firwat e festgeholl ginn ass, wéi d'Prozeduren an deem Land sinn, wou e festgeholl ginn ass, wat fir eng senger Rechter sinn, dat heescht d'Recht och vun den Droits fondamentaux, datt en e Recht op de Silence och huet, datt en e Recht huet och op d'Assistance vun engem Affekot an datt déi och gratis ass an datt en och mat sengem Affekot selbstverständlech en Droit d'accès aux dossiers huet.

Dat sinn alles, wann ech mer dat esou iwwerleeën, am Fong geholl Rechter - et ass wierklech eng Iwwerleeung, déi ech hei ginn -, wou ee sech hätt kënnen virstellen: Ma dat ass dach eng Selbstverständlechkeet, datt een déi Rechter huet ze wëssen, firwat ee festgeholl ginn ass, datt een dat och versteet, datt een dat net an enger Sprooch (veuillez lire: matgedeelt kritt), wéi virdrun d'Beispill vum Rapporteur genannt ginn ass, wou een an engem Land ass,

wou een dat weder versteet am Schwätzen nach et liese kann. Eigentlech misst dat e fundamentaalt Recht sinn, souwuel vun engem Suspekten, vun engem Accuséierte wéi och vun enger Victime, déi kënnt an déi och e Recht huet op Indemnisation, op Réparation an engem Délai raisonnable an och do op déi noutwendeg - eben an där leschter Direktiv -, op déi noutwendeg Accèsen: datt se versteet, wat geschitt ass, datt se d'Informatiounen kritt, datt d'Famill och informéiert ass. Dat ass e ganz wesentleche Punkt och, datt d'Famill weess, wat an deem Incident geschitt ass.

Bon, déi ginn elo iwwer Direktiven (veuillez lire: déi Rechter ginn elo iwwer Direktive garantéiert). Dat ass natierlech och flott, well dat heescht, datt dat eigentlech applikabel an all deenen europäesche Länner ass, datt dat do ëmgesat gëtt an datt mer dat och hei zu Lëtzebuerg - obwuel mer scho ganz vill dovunner haten a ganz vill schon applikabel war, duerch eben déi Délaien, wou mer Verspéidung hatten -, datt mer och hei elo kënnen d'Droits procéduraux en matière pénale nach eng Kéier renforcéieren.

Ech wëll och do ophalen, Här President, Dir Dammen an Dir Hären. Selbstverständlech droe mir déi Ëmsetzung vun deene véier Direktive mat a mir sinn eigentlech frou, datt an enger penibeler Situatioun - souwuel fir de Suspekten, deenen nach ëmmer nëmmen e Suspekten ass, wéi och fir d'Victime, déi ganz kloer eng Victime ass -, se kënnen op méi Rechter zréckgräifen, wéi dat bis elo de Fall war.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci der Madamm Loschetter. An nächst Riednerin ass d'Madamm Simone Beissel.

► **Mme Simone Beissel (DP).** - Här President, léif Kolleginnen a Kollegen, virop och mäin häerzleche Merci a mengem Numm an och an deem vun der DP-Fraktioun un den Här Alex Bodry fir säin exzellente schrëftlechen a mëndleche Rapport an dëser dach komplizéierter an technescher Matière. Den Här Bodry ass op all d'Detailer agaangen. Dowéinst wäert ech mech bornéieren, eng Serie vu Remarques ze maachen.

Här President, duerch d'Transpositioun vun dëse véier Direktiven an d'Lëtzebuurger Gesetzgebung kréie mer direkt eng signifikativ Verbesserung op zwee Pläng: éischters besser Informatioun, bessere Schutz, besser Ënnerstützung vun den Affären an net nëmmen den Affären selwer, mä och vun de Membere vun hire Familljen an och d'Affären par ricochet.

Dann derniewent, wat ganz interessant ass, dat ass déi Justice réparatrice oder restaurative, dat ass praktesch e Paradigmewissel, well eng nei Relatioun tëscht de Prévenuen an den Affären soll hiergestallt ginn. Dann derniewent natierlech nei Garantien an nach verstärkte Rechter fir eben d'Prévenue selwer.

Här President, et gesäit ee ganz kloer, dass mat dësen Direktiven - an et kann ee praktesch soen, vum Ufank vun de Joren 2000 - an den europäeschen Direktiven an deemno och hei zu Lëtzebuerg duerch de Fait, dass mer se ëmsetzen, mer wierklech eng Evolutioun feststelle vun enger strenger, inquisitiver Justiz nach nom franséischen napoleonische Modell zu enger vill méi humaner a mënscherechtsfrëndlecher Justiz, well ganz laang Joren - an ech mengen, de Léon Gloden huet et gesot, eis Coden, déi si wierklech vun dem Ufank vum 19. Jorhonnert - war den Hauptbut eben, fir déi Schëlleg ze bestrofen, an d'Opfer, déi sinn außen vor bliwwen.

Hei gëtt elo duebel intervenéiert. Dat heescht, fousend op dem Artikel 6 haaptsächlech vun der Europäescher Mënscherechtskonventioun vun 1950 gëtt d'Notioun vun engem Procès équitable, vun engem faire Prozess ervirgestrach an et gëtt wierklech gekuckt, dass dat spillt sougutt fir d'Opfer wéi fir d'Täter.

Ech kommen net méi op all déi Mesuren zrëck, mä wann ech kucken, d'ganz Informatioun, den Accès zu den Dossier, d'Consultatiounen, an dann, wat extrem wichteg ass, d'Interpretatioun, dass all Mënsch genau versteet, firwat en ugeklot gëtt a wat en erwaart, op där anerer Säit d'Iwwersetzung vun all de wichtege Piécken, déi ee muss kenne fir d'Défense, déi dann awer och d'Opfer muss kennen, fir ze wëssen, ëm wat et geet, alles dat si grouss Schrëtt an déi richteg Richtung.

Ech mengen, meng Virriedner hunn et alleguert gesot: Dat hei ass e ganz wichtege Projet, wou mer virukommen, wou mer moderniséieren, wou mer demokratiséieren, ouni dass awer d'Qualitéit vun eiser Justice pénale ännert. Mir kréien en neien Numm, en „Code de procédure pénale“. Et ass net méi dee strenge vum „Code d'instruction criminelle“, mä de Contenu, d'Qualitéit vun deem, wat hei virgesinn ass an dësem Projet, et ass dat, wat zielt.

An duerfir bréngen ech och mat Freed den Accord vun der DP-Fraktioun. Merci.

► **Plusieurs voix.** - Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci der Madamm Beissel. Dann huet d'Wuert den Här Roy Reding.

► **M. Roy Reding (ADR).** - Jo, Merci, Här President. Aus all deenen exzellente Grënn, déi d'Virriedner genannt hunn, wäerte mir als ADR dësen Text och matdroen.

Mir wäerten allerdéngs och an der Praxis kucken, datt dat och ëmgesat gëtt. Well effektiv hate mer Defiziter, déi net tragbar waren! Et kumt vir, datt am Dossier um Untersuchungsgericht Fardé waren, op deene stoung: «à retirer en cas de consultation par un avocat». Ganz oft kumt et dozou, datt Verdächtigter verhéiert gi sinn, ouni datt den Affekot konnt virdu mat hinne schwätzen. D'Madamm Loschetter huet ganz richtig gesot: „Dat ass eng Selbstverständlechkeet!“ Soss brauch een net en Affekot derbäi, soss ass dat einfach nëmmen e Simulacre vun Droits de la défense. Dat ka jo net sinn, datt den Affekot net däréi mat sengem Client schwätzen, éier e verhéiert gëtt!

An drëttens wäerte mer drop oppassen, datt all Mënsch effektiv déi wesentlech Dokumenter a senger Sprooch kritt, oder an där Sprooch, déi e versteet, inklusiv de Lëtzebuurger Dokumenter, déi a franséischer Sprooch zum Beispill verfaasst sinn.

Ceci étant dit, stëmme mer deen Text hei mat grousser Freed mat.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och dem Här Reding. Ech hu keng weider Wuertmeldungen. An d'Wuert huet direkt den Här Justizminister, den Här Félix Braz.

Prise de position du Gouvernement

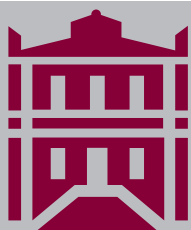
► **M. Félix Braz, Ministre de la Justice.** - Merci, Här President. Ech wëll als Alleréisch dem Alex Bodry, dem Rapporteur, Merci soe fir säi wierklech ganz kompletten a pertinente mëndlechen an och schrëftleche Rapport, an och der ganzer Commission juridique.

Et ass wierklech schonn alles gesot ginn, och vum Här Gloden en plus vum Här Bodry, wat den Detail vum Projet betrëfft. Ech wäert dann also och drop verzichten, dat nach eng Kéier ze soen, ënnert dem Motto «tout a déjà été dit et mieux que par moi»; dann, mengen ech, geet dat och duer.

Ech wëll just e puer kleng Ergänzungen awer nach maachen. Déi éischt ass, fir den europäeschen Kontext heivunner ze rappeléieren. Dir wësst, dass mer an Europa scho méi laang amgaange sinn ze schaffen en engem gemeinsame Raum fir Fräiheet, Sécherheet a Justiz. Dat huet och Anzuch fonnt an den Traités vu Lissabon. An oft gëtt dorobber verwisen, dass et an der Europäescher Unioun ënnerschiddlech Justize gëtt, dass déi eng Länner méi entwéckelt wieren, dass déi aner manner entwéckelt wieren, dass déi eng méi vertrauenswierdeg wieren, dass anerer manner vertrauenswierdeg wieren. An dat mag och op eenzelne Punkten duerchaus keng onpertinent Aschätzung sinn.

Et ass awer wichteg, well mer jo an Europa ëmmer méi an d'Richtung ginn, déi Décisiounen, déi d'Justiz an den eenzelne Länner hält, géigesäitig och unzëerkennen. Dat mécht d'Liewe vun de Bierger an Europa méi einfach. Dat suert derfir, dass jiddwereen, deen an engem Prozess eppes zougesprach kritt huet, e Recht zougesprach kritt huet oder eng Indemnisation zougesprach kritt huet, dass deen och kann, egal wou e wunnt an egal wou em säi Schued entstanen ass an Europa, dass en do ka méi séier eigentlech zu Sengem kommen. Dat ass wichteg an dat muss mer an Europa och weider ausbauen.

Et ass awer dann och wichteg, dass een d'Garantie huet, dass dat, wat an den eenzelne Län-

Suivez la Chambre des Députés sur Facebook, Twitter et Instagram

ner vun Décisiounen geholl gëtt, och bestëmmt Qualitéitsexigenzen, notament deenen - et ass schonn e puermol gesot ginn - vun der Europäescher Mënscherechtskonvention, entsprécht a gerecht ka sinn.

Et ass also net egal, wat an den eenzelne Länner vu Regelen, prozeduralen, awer net nëmmen, an Europa besteet. Mir hunn also all en Interêt drun, dass mer iwwer gemeinsam europäesch Texter derfir suergen, dass mer d'Grundrechter a prozedurale Froen, déi vun eminenter Bedeitung sinn, besonnesch natierlech vum Point de vue vun den Droits de la défense - den Här Reding ass och drop agaangen -, dass mer déi an Europa stéckelchersweis méi no beienee kréien a se am Kader vun deem Prozess och gehuewe kréien. An dat sollte mer och hei zu Lëtzebuerg dann esou gesinn. Ech mengen awer och mat enger klenger Portioun Bescheidenheet! Well et ass net esou, dass et déi eng Länner gëtt, déi ëmmer nëmme mam Fanger op déi aner kënne weisen, an dass dat déi wieren, déi sech permanent misste Leçon gefale loosse.

Wa mer kucken, wat dës Direktiven, déi dräi ABC-Direktive plus déi véiert - victimes -, déi elo nach derbäikomm ass en cours de route, och bei eis vu Modifikatiounen provoziéieren, dann ass dat hei net nëmmen eppes, wat mer gemaach hunn - fir déi zwee Länner mam Numm ze nennen, déi och soss ëmmer genannt ginn - weinst Rumänien oder Bulgarien oder nach anere Länner. Sécher läit do vläicht - a mat Sécherheet! - méi am Uerge wéi an anere Länner vun Europa. Mä och fir eis bréngen dës Direktive substanzuell Modifikatiounen!

Den Numm ass déi mannsten. Wann et och net méi geet an Zukunft „wéi mat CIC“ - do musse mer eis eng aner Ofkierzung afale loosse -, mä et ännert wäit méi wéi nëmmen den Numm! Et ass vläicht déi gréissten Eenzelreform, déi an der Procédure pénale an de leschte Jorjéngten zu Lëtzebuerg aus engem Worf eraus gemaach ginn ass. An dat sollt eis freeën, well mir hunn elo besser penal Prozeduren. Et sollt eis awer och zu enger klenger Dosis Bescheidenheet animéieren, wa mer op aner Länner an Europa wëlle weisen, déi mat Sécherheet nach Nohuelbedarf hunn. An dat dierf een net aus den Ae verléieren.

Et ass och kuerz ugeschnidde gi vum Rapporteur, wéi mer wëllen an Zukunft weiderfuere mat der Digitaliséierung vun der Lëtzebuerger Justiz. Do sinn eng Rei Beispiller och genannt ginn, wou et Schwierigkeete gëtt: bei den Dossieren, Transmissiounen vun den Dossieren, Consultatiounen vun den Dossieren; lauter Saa-

chen, déi haut an där klassescher materieller Form, wéi mer se kennen, natierlech eng Rei vu praktesche Constraints hunn. Den Här Gloden huet drop verweisen, dass haaptsächlech d'Stagiären an déi jonk Affekoten dorënner hu misse leiden. Dat wäert geschwënn eng vun deene Geschichte sinn, Här Gloden, déi Der deene jonken Affekoten an Zukunft wäert zielen, wann Der sot, wéi et fréier war, wann Der da vun der Héicht vun Ärem Alter erfroft zielt, wéi et fréier war an der Justiz.

Well duerch dat, wat amgaangen ass an der Justiz gemaach ze ginn, nämlech déi integral Digitaliséierung vun all den Akteuren vun der Justiz, zumindest an hire Relatiounen - an da ka jiddwereen nach fir sech ëmmer esou vill Pabeier printe wéi e mengt, dass dat fir seng Aarbecht dénglech wier -, mä an de Relatiounen vun all den Akteuren vun der Justiz, de Riichteren, de Parquetieren, den Affekoten, den Notairen, de Huissiers de justice, de Greffieren alleguerten, an deenen hire Relatiounen - an dorunner schaffe mer jo am Kader vun eise Projet „paperless justice“, dee säi Wee mécht, dat ass e Méjoresprojet, deen och budgétiséiert ass mat 30 Milliounen Euro iwwert déi ganz Zäit -, wäerte mer um Enn eng integral digitaliséiert Justiz hunn, déi dann natierlech och eng Rei legislativ Erausforderungen bréngt an och d'Méiglechkeete bréngt, wéi mer d'Prozeduren kennen eng Keier upassen, well mer dann deen Outil électronique wäerten hunn. An ech mengen, dass dat fir eng Rei vun deene Remarquen, déi gemaach gi sinn, dann och wäert déi richteg Äntwert sinn.

Ech wëll ofschléissen, Här President, andeems ech wëll nach e puer Remarquen och maachen iwwert d'Justice restaurative. Duerch de Vott vun haut schafe mer d'Base légale dofir. Déi hu mer haut nach net. Méi maache mer haut och net. Mir schafen de Prinzip an eng Base légale fir d'Justice restaurative. An de Rapporteur huet ganz richtig drop verweisen, dass am Ministère en Aarbechtsgrupp funktionéiert. Mir wäerten eis och an den nächste Woche bei eis belsch an och bei eis franséisch Nopere mat deem Aarbechtsgrupp déplacéieren, well déi dat scho kennen. Déi hunn och ënnerschiddlech Modeller zrëckbehalen. A mir sinn nach net um Niveau vun den definitive Konklusiounen.

Wat ech awer scho ka soen ass, dass mer eis wäerten éischter um Modell orientéieren, wéi mer en zu Lëtzebuerg och kenne bei der Mediation. Dat hei ass net ze verwiessele mat der Mediation. Et ass eppes anescht. Mä mir hunn och am Moment virgesinn, dass mer iwwer e Règlement grand-ducal hei wäerte wëllen déi

noutwendeg Rechtssécherheet schaffen, och wat den Zougang betrëfft, fir kënne mat Leit, Täter a Victiminnen, am Kader vun der Justice restaurative ze schaffen.

A mir wëllen eigentlech net op de Wee goe vun engem neie staatleche Service. Et muss ee wëssen, dass déi Justice restaurative kee Massephénomène wäert ginn. Au contraire. Dat si Fäll, déi kënne sech pro Joer wahrscheinlech un enger oder héchstens zwou Hänn ofzielen. Do e Service ze schafe mat permanente Leit, dee wär noutgedronge ganz kleng a wär och noutgedronge ganz fragill.

Dofir wëll ech mech éischter orientéieren un deem, wat mer gemaach hu bei der Mediation, dass also méi Leit do kënne mat méi oder manner Zäit méi oder manner oft intervenéieren, mat engem Zougang zu där Qualifikation, déi mer aller Viraussicht no och éischter am Ausland wäerte maachen, wéi dass mer hei am Land eng eege Formation fir déi puer Leit géifen opbauen. Ech tendéieren do éischter Richtung Frankräich, fir déi Formation ze maachen. Mä wéi gesot, dat ass de Stand vun den Iwwerleeungen. D'Zil ass awer, esou séier wéi méiglech e Règlement grand-ducal kënne an där doter Matière unzehuelen, fir dass mer dann och mat deenen néidegen Detailler Rechtssécherheet op där doter Fro kënne bidden.

A ganz zum Schluss, Här President, wëll ech nieft dem Rapporteur an de Membere vun der Commission juridique awer och all deene Merci soen, déi un der Preparatioun vun dëse Projekte matgeschafft hunn: de Leit am Justizministère, awer och deene vum Parquet général, och därer, déi schonn an der Pension si vum Parquet Lëtzebuerg, vum Parquet Dikrech, dem Cabinet d'instruction, der Police judiciaire an awer och dem Stater Barreau. Ouni deenen hiert Wëssen am Detail als Practiciens hätt mer déi Qualitéit vun Text net hikritt.

Ech sinn dofir och frou, dass mer haut dann no enger Quasiunanimitéit nach eng richteg zustane kréien, kuerz viru Feierowend, a soenlech dofir Merci.

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci och dem Här Minister.

Domat wäere mer prett, fir iwwert den Ensembel vum Projet de loi 6758 ofzestëmmen.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 6758 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmung fänkt un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen. Dann d'Procuratiounen. An d'Ofstëmmung ass elo ofgeschloss.

De Projet de loi 6758 ass unanime ugeholl mat 60 Stëmmen.

Ont voté oui: Mmes Diane Adehm, Sylvie Andrich-Duval, Nancy Arendt (par M. Marcel Oberweis), MM. Emile Eicher (par Mme Françoise Hetto-Gaasch), Félix Eischen, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mmes Martine Hansen (par M. Jean-Marie Halsdorf), Françoise Hetto-Gaasch, MM. Aly Kaes, Marc Lies (par Mme Diane Adehm), Mme Martine Mergen, M. Paul-Henri Meyers, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Marco Schank (par M. Serge Wilmes), Marc Spautz (par M. Claude Wiseler), Serge Wilmes, Claude Wiseler, Michel Wolter (par Mme Martine Mergen) et Laurent Zeimet;

MM. Marc Angel (par Mme Claudia Dall'Agnol), Frank Arndt, Alex Bodry, Mmes Taina Bofferdin (par Mme Cécile Hemmen), Tess Burton, M. Yves Cruchten (par M. Alex Bodry), Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Cécile Hemmen et M. Roger Negri;

MM. André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, M. Eugène Berger, Mme Anne Brasseur, M. Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty Graas, Max Hahn, Alexander Krieps (par M. Gusty Graas), Claude Lamberty, Edy Mertens et Mme Lydie Polfer (par M. Max Hahn);

MM. Claude Adam (par Mme Viviane Loschetter), Gérard Anzia (par Mme Josée Lorsché), Henri Kox (par M. Roberto Traversini), Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter et M. Roberto Traversini;

MM. Gast Gibéryen (par M. Fernand Kartheiser), Fernand Kartheiser et Roy Reding;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ass d'Chamber d'accord, fir d'Dispens vum zweete Vott ze froen?

(Assentiment)

► **M. Alex Bodry (LSAP), rapporteur.** - Neen!

► **M. Mars Di Bartolomeo, Président.** - Merci. Dann ass...

Här Rapporteur!

(Hilarité)

Dann ass dat esou décidéiert. An ech soenlech Merci fir déi gutt an intensiv Diskussiounen. Kommt gutt heem!

Ech maachen d'Sëtzung zou, net ouni drun erënnert ze hunn, dass mer eis erëmgesinn an effentlecher Sëtzung de 14., 15. an de 16. März. Merci!

(Fin de la séance publique à 19.01 heures)

Sommaire des séances publiques n^{os}23 et 24

23e séance

Ouverture de la séance publique p. 299

6867 - Projet de loi relative à des mesures visant à réduire le coût du déploiement de réseaux de communications électroniques à haut débit et modifiant la loi modifiée du 16 mai 1975 portant statut de la copropriété des immeubles bâtis p. 299-303

6704 - Projet de loi dite «Omnibus»

portant modification:

- a) de la loi modifiée du 19 juillet 2004 concernant l'aménagement communal et le développement urbain;
 - b) de la loi du 30 juillet 2013 concernant l'aménagement du territoire;
 - c) de la loi du 22 octobre 2008 portant promotion de l'habitat et création d'un pacte logement avec les communes;
 - d) de la loi modifiée du 19 janvier 2004 concernant la protection de la nature et des ressources naturelles;
 - e) de la loi modifiée du 19 décembre 2008 relative à l'eau;
 - f) de la loi communale modifiée du 13 décembre 1988;
 - g) de l'article 44bis du Code civil;
 - h) de la loi du 18 juillet 1983 concernant la conservation et la protection des sites et monuments nationaux;
 - i) de la loi électorale modifiée du 18 février 2003;
 - j) de la loi modifiée du 4 février 2005 relative au référendum au niveau national;
 - k) de la loi modifiée du 10 juin 1999 relative aux établissements classés;
- et abrogeant:
- a) l'arrêté grand-ducal modifié du 13 août 1915 portant règlement du service des femmes dans les hôtels et cabarets;
 - b) l'arrêté grand-ducal du 15 septembre 1939 concernant l'usage des appareils radiophoniques, des gramophones et des haut-parleurs p. 303-310

6992 - Projet de loi portant modification

- 1) de la loi modifiée du 29 août 2008 sur la libre circulation des personnes et l'immigration;
- 2) de la loi modifiée du 28 mai 2009 concernant le Centre de rétention;
- 3) de la loi du 2 septembre 2011 réglementant l'accès aux professions d'artisan, de commerçant, d'industriel ainsi qu'à certaines professions libérales p. 310-318

p. 319

7077 - Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 7 octobre 1993 ayant pour objet 1. la création d'un Service de coordination de la recherche et de l'innovation pédagogiques et technologiques;

- 2. la création d'un «Centre de gestion informatique de l'éducation»;
- 3. l'institution d'un Conseil scientifique p. 318-319

24e séance

Ouverture de la séance publique p. 320

Motion de M. Léon Gloden relative à l'ajout de l'instrument dit du «Platzverweis» dans le projet de loi n°7045 portant réforme de la Police grand-ducale p. 320-322

6977 - Projet de loi sur la nationalité luxembourgeoise et portant abrogation de:

- 1. la loi du 23 octobre 2008 sur la nationalité luxembourgeoise;
- 2. la loi du 7 juin 1989 relative à la transposition des noms et prénoms des personnes qui acquièrent ou recouvrent la nationalité luxembourgeoise et

6974 - Projet de loi portant approbation de

- 1. la Convention sur la réduction des cas d'apatridie, conclue à New York le 30 août 1961;
- 2. la Convention européenne sur la nationalité, conclue à Strasbourg le 6 novembre 1997;
- 3. la Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention des cas d'apatridie en relation avec la succession d'États, conclue à Strasbourg le 19 mai 2006 p. 322-334

6758 - Projet de loi renforçant les garanties procédurales en matière pénale portant:

- transposition de la directive 2010/64/UE du 20 octobre 2010 relative au droit à l'interprétation et à la traduction dans le cadre des procédures pénales;
- transposition de la directive 2012/13/UE du 22 mai 2012 relative au droit à l'information dans le cadre des procédures pénales;
- transposition de la directive 2013/48/UE du 22 octobre 2013 relative au droit d'accès à un avocat dans le cadre des procédures pénales et des procédures relatives au mandat d'arrêt européen, au droit d'informer un tiers des la privation de liberté et au droit des personnes privées de liberté de communiquer avec des tiers et avec les autorités consulaires;
- transposition de la directive 2012/29/UE du 25 octobre 2012 établissant des normes minimales concernant les droits, le soutien et la protection des victimes de la criminalité;
- changement de l'intitulé du Code d'instruction criminelle en «Code de procédure pénale»;
- modification:
- du Code de procédure pénale;
- du Code pénal;
- de la loi du 7 juillet 1971 portant en matière répressive et administrative, institution d'experts, de traducteurs et d'interprètes assermentés;
- de la loi modifiée du 10 août 1991 sur la profession d'avocat;
- de la loi modifiée du 20 juin 2001 sur l'extradition;
- de la loi modifiée du 17 mars 2004 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre États membres de l'Union européenne p. 334-337